

Sosialurin 90

24. mai eru 90 ár liðin, síðani fyrsti Sosialurin kom út. Í hesari greinarøð leita vit aftur til gomul bløð og finna fram ymiskt áhugavert tilfar

SOSIALURIN 1999

Høgni heldur Fólkaplokkkin hava ein stóran trupulleika

1999: Teir eru samgongufelagar, og teir siga seg báðir arbeiða sambært samgonguskjalið, sum varð undirskrivað eftir valið fyri hálvum øðrum ári síðani. Men teir eru púra ósamdur í, um figgjarlógin, sum lögtingið samtykti mánakvøldið, rættar kósina móti fullveldinum Føroyar, ella um skútan hevur lagt róðrið í borðið, og nú stýrir burtur frá fullveldinum

1999:

Krevja 15 kr
meira í løn

**Soleiðis skrivaði
Sosialurin 4.
mai í 1999:**

»Í brævi til Føroya Arbeidsgevarafelag siga feløgini, at lønarkravið er grundað á, at limir teirra síðani 1992 hava verið fyri eini áhaldandi reallønarlækking. Lønarkravið svarar í krónum til ta lækking, sum lønarbólkur innan fyri hálv almennar stovnar hava fingið í sambandi við sáttmálasamráðingarnar í ár.

Viðari verður sagt, at áður hevur ikki verið óvanligt, at lønarhækkingarnar vórðu ásettar í prosentum, men henda gongd førði við sær, at limirnir, ið frammanundan høyrdu til lægsta lønarbólk í landinum, dragnaðu enn meira í mun til aðrar lønarbólkur, og slíka gongd kunnu feløgini sjálvandi ikki góðtaka.

Víst verður á, at fægstu av limunum hava fulla arbeiðsviku, og tí er árslønin hjá stórum parti av limunum ikki stórt meira enn 100.000 kr. Tí sigur tað seg sjálvt, at hesir limir og familja teirra hava ilt við at klára seg figgjarliga siga forkvinnunar báðar.

Arbeidarafeløgini vísa eisini á, at virkini hava flest øll seinnu árin havt framgongd, og tí skuldi verið rúmd fyri at latið arbeiðsfólkinum eina lønarhækking, serliga tá hugsað verður um, at tað eru hesi somu arbeiðsfólk, sum hava verið við at leggja lunnar undir henda framburð hjá virkjunum, við í árávis at hava góðtikið eina reallønarlækking.

Sosialurin skrivaði soleiðis beint fyri ólavsøku í 1971:

»Í blaðnum í gjár staðfesti formaðurin í figgjarnevndini, Bjarni Djurholm úr fólkaplokkinum, at figgjarlógin, sum lögtingið samtykti mánakvøldið, ikki verður við til at skapa eitt figgjarligt grundarlag undir fullveldinum Føroyar.

Høgni Hoydal ásannar, at teir eru ósamdir, men hann heldur ikki, at hetta er nakað nýtt. Hann vísir á, at longu tá samgongan varð skipað, varð ássannað, at hugsjónarliga var stórir munur á fólkaplokkinum og tjóðveldisflokkinum, men at tað fyrst og fremst var semjan um leiðina fram ímóti fullveldinum, sum bant saman, og sum var grundarlagið undir samgonguskjalinum:

– Tað er ein trupulleiki í fólkaplokkinum og fyri fólkaplokkkin, tá ein so týðandi persónur sum formaðurin í figgjarnevndini alment gevur til kennar, at hann heldur, at figgjarlógin, sum samgongan hevur skrúvað saman, og sum lögtingið hevur samtykt, ber á skeiva borðið. Landsstýrismenninir hjá fólkaplokkinum hava verið við til at gera figgjarlógarruppskotið, og serkunnleikin í búskaparráðnum, ráðgevandi nevndini hjá forsætismálaráðharranum og landsbankastjórin hava sagt, at hetta ber á rætta borðið, og tað fegnist eg og vit um.

Blokkurin parkeraður

Bjarni Djurholm vísti í gjár á, at tað er ein iløgutørstur m. a. á heilsu og samferðsluøkinum uppá fleiri milliárdir krónur, og at vøksturin á útreiðslusíðuni á figgjarlóginum tey bæði seinastu árin hevur verið millum trý og fyra hundrad milliónir krónur, og at størsti parturin av

hesum er farin til rakstur.

Landsstýrismaðurin í sjálvstýrismálum vísir harafturímóti á, at takið at parkera heildarveitingina úr Danmark uttanfyri raksturin av føroyska samfelagnum eftir hansara tykki gongur rætta vegin, og at tað er ein sjálvsøgd frágreiðing upp á vøksturin, sum hevur verið í almennu útreiðslunum:

– Blokkurin verður nú brúktur til at rinda rentur og avdráttir av lánunum hjá landskassanum, og so verður roknað við einum yvirskoti upp á einar hálv fimta hundrad milliónir, sum verða settar inn á bók. Talan hevur verið um lønarhækkingar, sum fyri ein part stava frá lønarlækkingini fyrst í nítí árunum, og so er talan um hækkingar innanfyri undirvísing og granskning, sum vit seta stórt álit á, tá fullveldið verður veruleiki, og um hækkingar á pensiónsøkinum. Hesar síðstu hækkingarnar stava frá broytingum, ið hava sum mál,

at byrðan hjá landskassanum til pensiónir í framtíðini skal minka, og tað er eisini eitt stig rætta vegin.

Aftur í 80ini

Høgni Hoydal sigur seg vera samdan við tey, sum hava víst á, at tað er ein øgilgur tørstur á almennum ilögum:

– Tørvurin stavar fyri ein stóran part frá, at undir kreppuni hava so at siga ongar almennar ilögur verið gjørdar. Tað snýr seg um eitt tíðarskeið uppá eini átta ár, og sjálvsagt sæst tað aftur. Um vit vildu, so hevði tað borið til at gjørt eina rúgvu av ilögum. Í tinginum hava verið nógv uppskot um ilögur, og yvirskotið á figgjarlóginum nógvu tey seinnu árin hevði rokkið til nógvvar sovornar. Men høvdu vit gjørt tað, so høvdu vit verið aftur í áttati árunum við ovurhitaðum búskapi, tørvi á arbeiðsorku, og stórar nýtslu, halli á samskiftinum við umheimin og øllum teimum

ólukkunum, sum vit minnst so væl.

Landsstýrismaðurin sigur seg taka undir við Sigurdi Poulsen, landsbankastjóra, tá hann í blaðnum týsdagin segði, at almennu iløgurnar í Føroyum ikki eru nógv stórar, og hann sigur seg eisini vera samdan í, at tað er óheppið, at tað fyrst og fremst eru iløgurnar, sum verða brúktar at stýra búskapinum við:

– Tað hevur verið eitt øgiligt trýst á figgarmálaráðharran, um at hækka útreiðslurnar til rakstur og ilögur, men eg haldi, at hann hevur verið treiskur, og tað skal til. Men eg eri samdur í, at tað er neyðugt við broytingum í lógum og kunngerðum fyri at gera raksturin av samfelagnum biligari. Hetta er ein av stóru avbjóðingunum, sum standa fyri framman hjá bæði samgonguni og lögtinginum sum heild.

1999: Vit gevast ikki á hondum

– Politikararnir samanbera seg við danir, serliga lønarliga, nú teir hava hækkað lønina upp á stóðið, hon er í Danmark, sigur Karl Johansen, og leggur afturat, at nú gera arbeiðararnir tað sama.

– Vit eru eitt av frægastu londunum í Evropa, men summir politikarir ætla at skipa landið sum láglønar-

samfelag - tó ikki tá tað snýr seg um teirra egnu lønarviðurskipti. Vildu teir tað, kundu teir fari til Álands, ella inn á Shetland Council, har løn politikaranna liggur um tær 15.000 krónurnar, sigur formaðurin í Havnar Arbeiðsmannafelag.

